

Контекст на политиката

Въоръжените конфликти засягат както жените, така и мъжете, които могат да са преки жертви или да страдат от икономическите последици от конфликтите. Жените са голяма част от цивилното население и поради това са особено засегнати от конфликти, тъй като са изложени в по-голяма степен на масово сексуално насилие, трафик, разселване и отвлечане в робство. Поради тяхната по-голяма социална уязвимост жените и момичетата често стават жертви на специфични форми на насилие, последиците от които са налице дори и след приключването на военните действия (например нежелана бременност в резултат на изнасилване или по-висок риск от заразяване с полово предавани болести). Действията на сексуално насилие в ситуации на въоръжени конфликти в много случаи биват използвани като средство за водене на война. Жените дават значим принос към усилията за установяване на мир и възстановяване след приключване на въоръжените конфликти и имат важна роля за разрешаването на конфликтите.

План за действие относно равенството между половете и овластяването на жените в областта на развитието (2010—2015 г.)

- Подчертава необходимостта от осигуряване на дългосрочна закрила на жените в условия на въоръжени конфликти.
- Подчертава значението на подпомагането на участието на жените в усилията за установяване на мир и възстановяването след приключването на конфликтите.
- Призовава за повишаване на качеството на политическото участие на жените.

Съвет на Европейския съюз: Всестранен подход за прилагането от ЕС на резолюции 1325 и 1820 на Съвета за сигурност на ООН относно жените, мира и сигурността

Съдържа оценка на напредъка в усилията за закрила и овластяване на жените в ситуации на конфликти и възстановяване след конфликти въз основа на конкретни показатели.

Европейският парламент:

- припомня значението на интегрирането на аспектите, свързани с равенството между половете, на всички етапи на операциите в рамките на Общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО) (Резолюция от 10 март 2010 г. относно прилагането на Европейската стратегия за сигурност и на Общата политика за сигурност и отбрана);

- Резолюции 1325 и 1889 на Съвета за сигурност на ООН относно жените, мира и сигурността разглеждат обучението на разгърнатия персонал;
- потвърждава необходимостта от правилно прилагане на резолюцията (Резолюция от 25 ноември 2010 г. относно 10-годишнината от приемането на Резолюция 1325 на Съвета за сигурност на ООН относно жените, мира и сигурността);
- подчертава участието на жените в мирни процеси и военни и граждански мироопазващи мисии, както и последиците от конфликтите за жените (Резолюция от 2 февруари 2012 г. относно положението на жените по време на военни конфликти).

Стратегическите цели на Пекинската платформа за действие и показателите на ЕС

- Д.1.** Осигуряване на по-голямо участие на жените в усилията за разрешаване на конфликти на равнищата на вземане на решения и на закрила на жените, живеещи в условия на въоръжени и други конфликти или на военна окупация.
- Д.2.** Намаляване на прекомерните военни разходи и контрол върху достъпа до оръжия.
- Д.3.** Насърчаване на ненасилствени способности за разрешаване на конфликти и намаляване на нарушенията на правата на човека в условия на конфликти.
- Д.4.** Насърчаване на приноса на жените за изграждане на култура на мир.
- Д.5.** Предоставяне на закрила, помощ и обучение на жени бежанци, други разселени жени, нуждаещи се от международна закрила и вътрешно разселени жени.
- Д.6.** Предоставяне на помощ на жените, живеещи в колонии и несамоуправляващи се територии.

По време на френското председателство на Съвета на ЕС през 2008 г. бяха предложени и приети четири показателя за наблюдение на прилагането в тази област. Показателите измерват обхващането от дипломатическия, военния и мироопазващия персонал, както и човешките и финансовите ресурси, които биват отделяни за разбиране на положението на жените в условия на въоръжени конфликти и за тяхното овластяване. Последният показател отразява дела на жените и мъжете сред търсещите убежище.

Базата данни „Жените и мъжете в ЕС: факти и данни“, създадена от Европейския институт за равенство между половете, съдържа актуални данни и информация и е достъпна на адрес:

<http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Констатации, направени въз основа на данните за целия ЕС

Жените са недостатъчно представени в дипломатическата и военната сфера

По-голямата част от докладите и данните, представени от държавите членки, разкриват непропорционално малък дял на жените сред персонала на дипломатическите мисии, делегациите на ЕС, мироопазващите мисии на ООН, както и на управляващи длъжности в дипломатическите и военните служби. През 2011 г. в 21 държави членки едва 6 % от персонала, участващ в мироопазващи мисии на ООН, са били жени, а в персонала, изпратен за участие в мироопазващи мисии на ООН от седем държави членки, изобщо не са участвали жени.

Общо 17 държави членки са предоставили информация за персонала, участващ в мисии в рамките на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО). Средният дял на жените сред персонала на мисиите е бил едва 2 %. Събрани през 2012 г. данни с разбивка по пол за персонала на ОПСО, участващ в граждански мисии, показват, че делът на жените от общия персонал е едва 25 %. В 18-те държави членки, които са предоставили информация за броя на жените ръководители на дипломатически мисии, средният дял на жените е 17 %.

Недостатъчно обучение по въпросите на равенството между половете в държави в ситуации на въоръжен конфликт, конфликти и нестабилни държави

В рамките на усилията за прилагане на резолюции 1325 и 1820 на Съвета за сигурност на ООН няколко председателства на Съвета на ЕС разгледаха значението и необходимостта от

обучение на персонала на ОПСО. Най-актуалните налични данни за дипломатическия, гражданския и военния персонал на държавите членки и военния и полицейския персонал, участващ в мироопазващи операции на ООН и мисии в рамките на ОПСО, предоставени през 2008—2009 г., разкриват, че обучение по въпросите на равенството между половете не се провежда в достатъчна степен. Специфично обучение по въпросите на равенството между половете за дипломатическия персонал е проведено само в осем държави членки, но липсва подробна информация за дела на жените и мъжете, които са взели участие в това обучение.

Помощта за мерки, насочени към проблемите, свързани с равенството между половете в нестабилните държави, не е достатъчна

През 2009 и началото на 2010 г. държавите — членки на ЕС, са усвоили около 200 млн. евро за изпълнение на дейности, свързани с жените, мира и сигурността. За дейности, които имат обща връзка с равенството между половете, са похарчени един млрд. евро. Що се отнася до приноса на институциите на ЕС, делегациите на ЕС са участвали във финансирането на проекти с пряко въздействие върху въпросите на равенството между половете и правата на жените, като общата стойност на техния принос възлиза на 165 млн. евро. Почти една трета от това финансиране е насочено към дейности, свързани с прилагането на Резолюция 1325 на Съвета за сигурност на ООН. Данните показват, че около 28 % от общата сума от 67 млн. евро, похарчена за дейности за реформа в сектора за сигурност и разоръжаване, демобилизация и реинтеграция, са свързани с дейности, насочени конкретно към жените.

Комитетът за подпомагане на развитието към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР — КПР) е предоставил информация за помощта, отпускана за равенство между половете в нестабилни държави и засегнати от конфликти ситуации през периода 2007—2008 г. Данните в доклада „Помощ за равенство между половете в нестабилни и засегнати от конфликти държави“ показват, че във връзка с почти една трета от помощта, предоставена от държави — членки на КПР, на нестабилни държави, равенството между половете е определено като основна или значима цел. Едва 19 % от помощта, предоставена на нестабилни държави от институции на ЕС обаче е била насочена към подкрепа за

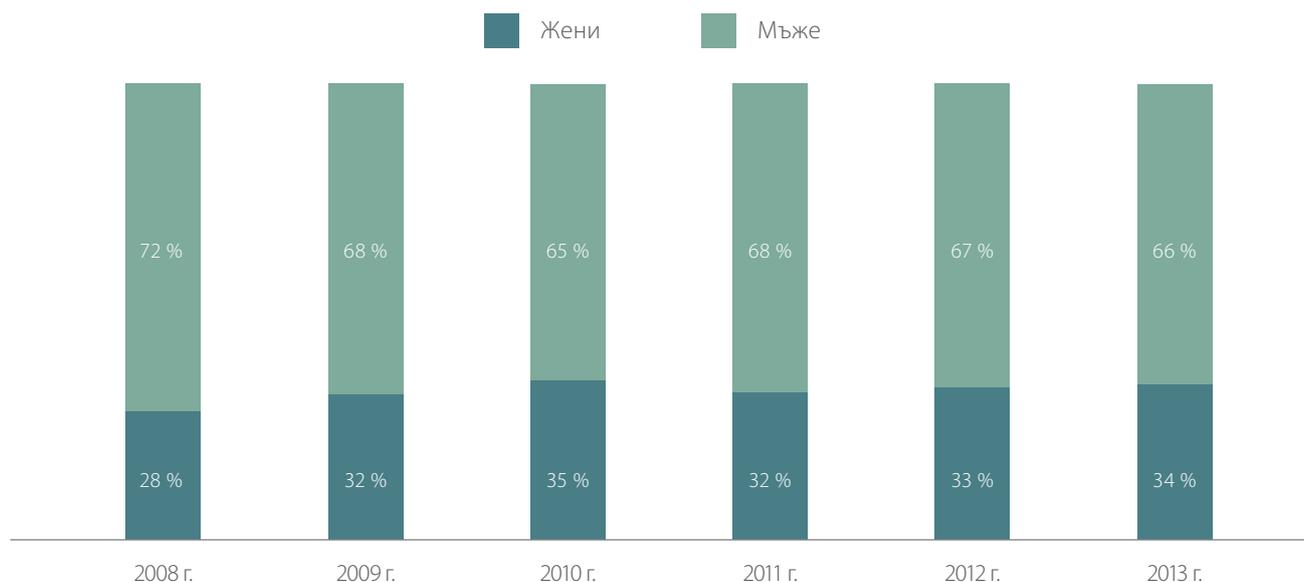
Дял на жените сред ръководителите на дипломатически мисии и персонала, участващ в мироопазващи мисии на ООН, 2011 г.

Източник: Съвет на ЕС, Доклад относно показателите за всеобхватния подход за прилагането от ЕС на резолюции 1325 и 1820 на Съвета за сигурност на ООН относно жените, мира и сигурността, 2011 г.

Дял на жените сред търсещите убежище в ЕС, 2008—2013 г.

Източник: Евростат, Решения по молби за убежище и презаселване

равенството между половете. Само 20 % от помощта, предоставена за сектора на мира и сигурността, има измерение, свързано с равенството между половете, а едва 38 % от всички държави — членки на КГП, са предвидили цели, свързани с равенството между половете, за помощта, отпусната на сектора на управлението в нестабилни държави.

Нараства броят на жените сред търсещите убежище

По данни на Евростат между 2008 и 2012 г. делът на жените, кандидатстващи за статут на бежанец, е нараснал (от 28 % през 2008 г. на 34 % през 2013 г.). Установено е и нарастване на броя на новите молби за убежище (при първа регистрация на молбата за убежище), подадени от жени — от 30 %

през 2008 г. на 35 % през 2012 г. Въпреки нарастването на тези показатели почти две трети от търсещите убежище в Европейския съюз все още са мъже.

Регистрирано е нарастване на броя на решенията по молби за предоставяне на статут на бежанец, което съответства на нарастващия брой търсещи убежище, които подават молби. Между 2008 и 2012 г. броят на решенията по молби, подадени от жени, е нараснал почти двойно (от 59 730 на 95 875). Пропорционално броят на положителните решения по молби, подадени от жени, е нараснал повече от броя на положителните решения по молби, подадени от мъже, макар че делът на жените, които получават статут на бежанец, е намалял през последните няколко години: през 2010 г. 40 % от лицата, получили статут на бежанец, са били жени, а през 2012 г. делът им е намалял на 34 %.

Полезни инициативи:

С цел **повишаване на участието на жените в мироопазващи мисии** Австрия е изпратила експерт по равенството между половете за участие в мироопазваща мисия в Косово със задачата да консултира командващия мисията и от 2010 г. насам шест длъжностни лица на Министерството на отбраната са преминали обучение за полеви консултанти по въпросите на равенството между половете. В Белгия включването на тази цел във втория национален план за действие представлява стъпка към постигането на по-голямо представителство на жените, участващи в международни организации и мисии, изпълнявани от дипломатическата служба и армията на Белгия.

Насърчаването на приноса за жените за изграждане на култура на мир беше подкрепено в резултат на организирането на проведената в Хърватия стратегическа Регионална конференция „Участие на жените в усилията за изграждане на мир: достъп до правосъдие за жените в държави, преживели конфликти“. В Кипър е изграден Женски мултикултурен център, чиято цел е да събира заедно жени от всички общности и да насърчава равенството между половете, помирението и мира. Финландия понастоящем финансира тригодишен проект под надслов „Семинар на ООН на високо равнище по въпросите на равенството между половете и приобщаващия процес на посредничество“, чиято цел е да генерира повече случаи на консултативен мирен процес посредством насърчаване на ефективното участие на жените в мирните споразумения. Нидерландия е подкрепила работата на хиляди женски организации чрез програмата „Финансиране на лидерството и възможностите за жените“ (FLOW), осъществявана в рамките на втория план за действие по Резолюция 1325. Германското Федерално министерство на икономическото сътрудничество и развитие (BMZ) е реализирало специфични програми в Бурунди, Колумбия, Гватемала и Непал, насочени към интегриране на жените във всички етапи на процеса на предотвратяване и управление на конфликти, както и към защита на жените и момичетата от сексуално насилие и изнасилване в ситуации на въоръжени конфликти.

НАПРЕДЪК И ТРУДНОСТИ В ОБЛАСТ Д: ЖЕНИТЕ И ВЪОРЪЖЕНИТЕ КОНФЛИКТИ

НАПРЕДЪК

- Политическият ангажимент за предоставяне на обучение по въпросите на равенството между половете и правата на жените за персонала, работещ в области, засегнати от конфликти, е укрепен.
- Участието на жени в мироопазващи операции е нараснало.

ТРУДНОСТИ

- Изпълнението на ангажиментите за равенство между половете остава недостатъчно и в малък мащаб.
- Дипломатическите мисии и представителства все още са доминирани от мъже.
- Само малка част от помощта на ЕС, предоставяна на нестабилни държави, е насочена конкретно към жените.
- Делът на мъжете сред лицата, търсещи убежище и получаващи статут на бежанец в ЕС, е по-голям от този на жените.

Пътят напред за ЕС

- Повишаване на съществуващото равнище на разбиране на въпросите, свързани с равенството между половете, сред персонала и подобряване на баланса между половете в дипломатическия и военния сектор.
- Интегриране на измерение, свързано с равенството между половете, в процедурите и практиките и повишаване на капацитета за работа по тези въпроси на оперативните служители в административните органи на ЕС и държавите членки, работещи с дипломатически и военен персонал.
- Активизиране на усилията за балансирано участие на жените и мъжете в дипломатическия и военния сектор.
- Повишаване на качеството и подобряване на разпределението на чуждестранната помощ посредством по-добра видимост и познаване на потребностите и конкретната уязвимост на жените в ситуации на конфликт (например насилие, основано на пола).
- Интегриране на измерение, свързано с равенството между половете и правата на човека, като основен компонент в процедурите по разглеждане и обработка на молби за убежище.

Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Европейският институт за равенство между половете (EIGE) е центърът на ЕС за знания в областта на равенството между половете. EIGE подпомага авторите на политики и всички заинтересовани институции в усилията им да превърнат равенството между жените и мъжете в реалност за всички европейци и не само за тях, като им предоставя специфични експертни познания, както и съпоставими и надеждни данни за равенството между половете в Европа.

Повече информация: <http://eige.europa.eu>

Центърът за ресурси и документация (ЦРД) на Европейския институт за равенство между половете е иновативна и практическа платформа, която е разработена с цел да помага в търсенето на важни източници относно равенството между половете, да улеснява обмена на знания между органите и лицата с интерес към политиките и практиките в областта на равенството между половете и да предлага интернет пространство за обсъждания и дебати.

Повече информация: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

За контакти:
European Institute for Gender Equality
Gedimino pr.16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Тел. +370 5 215 7444, Тел.+370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN: 978-92-9218-645-6

doi:10.2839/066810

MH-04-15-022-BG-N